

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

52-2

Brno 2011

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 52
Volume 52

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkey, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Olga Lečbychová, Marián Mazuch,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce

Adresa redakce

Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk

Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 806/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

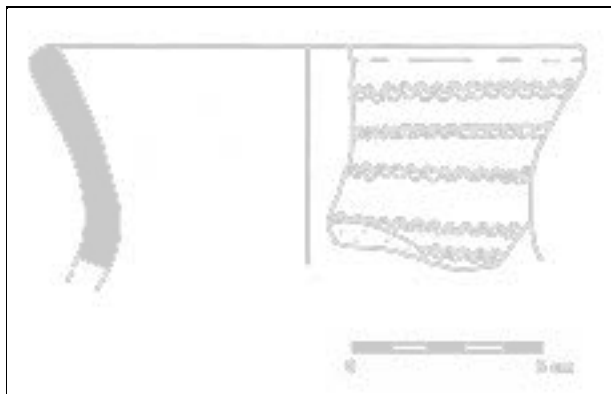
Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2011

Náklad 450 kusů

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2011 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 4. Bouzov. Výběr keramiky (kresba K. Faltýnek).
Abb. 4. Bouzov. Auswahl der Keramik (Zeichnung von K. Faltýnek).

Obr. 5. Branná u Šumperka. Depot mincí (foto V. Tomka).
Abb. 5. Branná u Šumperka. Der Münzfund (fotografiert von V. Tomka).

přípojky hlouben výkop podél J stěny budovy purkrabství. Rýha byla dlouhá 8 m, široká 0,4 až 0,6 m, ve V části hluboká 0,6 m a směrem k Z klesala na hloubku 0,8 m pod stávající terén. Skalního podloží nebylo dosaženo. Většinou své délky tento výkop protáhl v nedávné době druhotně několikrát přemístěné vrstvy stavební suti promísené s kamením bez archeologických nálezů. Pouze na úseku 2,0 m byla zachycena část vrstvy obdobného charakteru jako uložení předchozí, avšak vzniklé při přestavbě hradu v letech 1895–1909. Nalezené zlomky hrubší keramiky vyrobené z hlíny s částečnou příměsí tuhy, pocházely sice z druhotných poloh, ale spolu s okrajem atypické nádoby (obr. 4) je lze rámcově datovat do období přelomu 13.–14. století. Zbylá keramika pochází z tenkostěnných glazovaných nádob a časově náleží do období novověku.

V měsíci květnu byl opět na druhém nádvoří hradu, od nároží budovy purkrabství k nároží budovy druhého předhradí, hlouben ve směru SZ–JV výkop pro elektrický kabel. Tato rýha byla dlouhá 5 m, široká 0,3 m a hluboká 0,6 m. Vedla podél jiného staršího elektrického kabelu. Tímto výkopem byla narušena vrstva stavební suti promísená s kamením, v nedávné době již několikrát přemístěná. Nevelká kolekce nalezené keramiky pocházela z druhotných poloh a časově náleží do období vrcholného středověku a novověku. Některé zlomky pocházejí z počátku 20. století.

V měsíci září pokračovalo pokládání elektrických kabelů v areálu hradu, tentokrát však v hradním příkopu pod druhým mostem vedoucím přímo do hradní budovy (situace 2). Pod posledním obloukem mostu měl výkop s orientací V–Z délku 4,0 m, šířku 0,3–0,4 m a hloubku 0,5 m. Zbytek výkopu byl dlouhý 30 m, měl směr SZ–JV a končil na nároží budovy bývalých koníren. Pod obloukem mostu, a dále v S svahu příkopu v délce 6,0 m, byla zachycena kulturní vrstva, která měla přímo od vrchu až na skalní podloží mocnost 0,3–0,6 m. Tvořila ji středně šedá písčité hlína s množstvím malých kamínků, nahodilými velkými kameny, četnými drobkami a malými fragmenty malty, mírně se středními fragmenty cihel. Na-

ležená keramika je rámcově datovatelná od 15. století až do 17. století. Bylo nalezeno i 15 zlomků vrcholně středověkých kachlů, avšak jejich výzdobu nelze blíže určit. Zbylá část výkopu protáhlala recentní vrstvu různě velkých fragmentů střešní krytiny – prežů. Střešní krytina hradní budovy byla naposledy měněna v 1. polovině 90. let 20. století. V těchto místech skalního podloží již nebylo dosaženo.

Další část výkopů pro elektrický kabel byla hloubena v příkopu mezi prvním a druhým předhradím (situace 3) a byla vedena podél V hradební zdi v délce 20 m. Šířka rýhy byla 0,3 – 0,4 m a hloubka 0,5 m. Tímto výkopem byly protáhy pouze druhotně přemístěné vrstvy stavebních suti promísených se středně hnědou písčitou hlínou. Recentní stáří těchto uložení bylo indikováno několika fragmenty různých plastových předmětů. Nalezená keramika pochází z druhotných poloh a je rámcově datovatelná od období vrcholného středověku až po počátek 20. století. Skalní podloží nebylo v těchto místech zjištěno.

Hrad Bouzov je poprvé zmiňován k roku 1317 jako majetek Búze z Bouzova.

Karel Faltýnek

Resumé

Bouzov (Bez. Olomouc), Burg, Parz. Nr. 1. Hochmittelalter, Neuzeit. Burg. Rettungsgrabung.

BRANNÁ U ŠUMPERKA (OKR. ŠUMPERK)

Extravilán. Novověk. Depot. Povrchový sběr.

Lokalizace: okolí bodu v okruhu přibližně 20 m: X=1058517; Y=558558 (S-JTSK).

Během prospekce prováděné detektorem kovů, byl v malém lesíku při hranicích katastru Vikantic, nalezen depot měděných novověkých mincí spolu se zavíracím nožem (obr. 1). Stalo se tak poblíž staršího lomu na mírném JZ svahu. Celý depot byl předán ke zpracování v průběhu roku 2010.

Nejstarší mincí je grešle císaře Josefa II. Další čtyři mince jsou půlkrejčary císaře Františka I. z roku 1800 a byly vyraženy v mincovně ve Vídni. Následuje šest jednokrejčarových mincí císaře Františka I., patrně z roku 1800, přičemž čtyři kusy byly vyraženy ve Vídni, jeden exemplář v Kremnici a jeden v Praze. Posledních šest jednokrejčarových mincí je opět z období vlády císaře Františka I., vyraženy však byly roku 1812 (Polívka 1974). Součástí depotu byl také zavírací nůž s rukojetí z barevného kovu o délce 9,9 cm a šířce 1,7 cm. Celková šířka nože se železnou čepelí vsunutou do rukojeti je 2,8 cm.

Za laskavé předání depotu děkuji panu Pavlu Faltýnkovi z Loštic a za laskavou konzultaci při určování mincí děkuji paní Mgr. Haně Dehnerové.

Karel Faltýnek

Literatura

Polívka, E. 1974: *Mince Františka I.: 1792–1835*. Praha.

Resumé

Branná u Šumperka (Bez. Šumperk), Extravillan. Neuzeit. Der Münzfund. Geländebegehung.

BRANTICE (OKRES BRUNTÁL)

Zámek, p. č. 122/3. Středověk, novověk. Zámek. Záchranný výzkum.

V souvislosti s celkovou rekonstrukcí objektu zámku v Branticích proběhl rozsahem omezený záchranný archeologický výzkum.

Brantice představují klasickou lesní lánovou ves, vysazenou v rámci procesu rekolonizace krnovské sídelní komory někdy v průběhu 3. čtvrtiny 13. století (Prix, Zezula 2000, 281–282; Prix 2009, 15; Zezula 2009, 152 a dále). Ves se nachází v širokém údolí řeky Opavy, lemovaném kopci Brantické vrchoviny, asi 5 km JZ od historického jádra města Krnova (Prix, Zezula 2000, 279–280; Prix 2009, 15; Samek 1994, 125).

Zámek je situován na S břehu řeky Opavy v bezprostředním sousedství mlýnského náhonu, ve vzdálenosti přibližně 150 m od kostela, umístěného na J břehu řeky (obr. 8). V místě původní tvrze, zmiňované písemnými prameny poprvé k roku 1449 (Prix, Zezula 2000, 285; Hosák 2004, 827; Samek 1994, 125; Rosová, Rozkopal, Oškera 2009, 8, 10, 91), byl v 70. letech 16. století vystavěn krnovským knížecím radou a kancléřem Jeronýmem Reinwaldem renesanční zámeček. Dobu výstavby a osobu stavebníka zohledňuje vstupní tufitový portál s letopočtem 1576, situovaný v přízemí zámku (obr. 10). Původně prostá jednopatrová dvoutraktová budova, obkroužená vodním příkopem, napájeným nepochybně z mlýnského náhonu, byla v průběhu 17. století rozšířena o další dvě křídla a schodišťovou věž. Výsledkem těchto stavebních úprav, realizovaných nejpozději v 80.–90. letech 17. století (na základě dendrodat získaných z krovů), byl trojkřídlý jednopatrový zámek s vnitřním dvorem (obr. 9), obkroužený vodním příkopem, procházejícím v průběhu 18. a 19. století dalšími dílčími stavebními úpravami (srov. Rosová, Rozkopal, Oškera 2009; Prix, Zezula 2000, 280, 285).

V předstihu před vlastní rekonstrukcí objektu byly v ploše nádvoří realizovány dvě ručně kopané sondy (S1, S2), jejichž prostřednictvím měla být postížena základní stratigrafie lokality (obr. 9). Sonda S1 byla přiložena k SZ obvodové zdi jižního (nejstaršího) křídla zámku v místě vstupu do suterénních prostor, opatřeného (zjevně druhotně osazeným) portálem s letopočtem a iniciálami stavebníka (obr. 10). Podloží na lokalitě je tvořeno šterkopísky říční terasy, převrstvenými písčitohlinitými fluvialními sedimenty. Spodní část stratigrafické sekvence reprezentují uloženiny, obsahující nepočtenou vrcholně středověkou a raně novověkou keramiku, dokládající aktivitu sídlištního charakteru v daném prostoru již v 15.–16. století. Povrch těchto uloženin představuje pravděpodobnou úroveň terénu v době výstavby nejstaršího křídla zámku v poslední třetině 16. století. Konstruktivní zásyp základového vkopu pro zdivo suterénu této renesanční novostavby byl převrstven vrstvou písku, jež mohla tvořit podklad původního dláždění nádvoří zámku, později odstraněného v souvislosti s navyšováním terénu. Svrchní část souvrství byla narušena recentním výkopem, souvisejícím se sanací obvodového zdiva, a stratigrafickou sekvencí uzavírající dlažba z žulových kostek.

Důležité zjištění přinesla nálezková situace v sondě S2, situované v centrální části nádvoří zámku. V rámci sondy byl zachycen pozůstatek dvojice suterénů zděných z lomového kamene a zaklenutých valenou klenbou, rovněž z kamene. Zvrstvený nadklenební zásyp obsahoval několik keramických fragmentů, všechny však náleží vrcholně středověké keramice 14.–15. století. Do povrchu nadklenebních zásypů bylo dodatečně založeno základové zdivo v podobě jednoduchého vynášecího pasu, jež mohlo, ale také nemuselo, chronologicky a funkčně souviset s existencí zděných suterénů (obr. 6). Po funkčním zániku suterénů došlo k proražení vrcholů kleneb a zasypání suterénních prostor zeminou a říčními valouny; nepočtený keramický materiál včetně fragmentů glazovaných komorových kachlů umožňuje tuto aktivitu rámcově zasadit do průběhu 17. století. Po zasypání sklepů a snesení nadzemních zdí byl terén nivelizován prostřednictvím souvrství šterkopískových a hlinitopísčitých dorovnávek, na jejichž povrchu byla položena valounová dlažba (obr. 7), stabilizující dlouhodobě povrch zámeckého nádvoří (17.–1. pol. 20. století). Svrchní část stratigrafie souvisí s recentními úpravami prostoru (zatravněná plocha v centrální části nádvoří).

Dílčí archeologická zjištění byla učiněna rovněž v interiéru nepodsklepeného S zámeckého křídla, vybudovaného patrně v druhé polovině 17. století (obr. 9). Pravděpodobně v průběhu 1. poloviny 18. století došlo ke změně vnitřní dispozice, spojeným s vybudováním vnitřních příček a novým zaklenutím. V rámci těchto stavebních úprav (případně později v 19.–20. století) byla ve V části objektu původní podlaha z cihlových dlaždic převrstvena dorovnávkovým souvrstvím, obsahujícím keramické nálezy včetně fragmentů glazovaných komorových kachlů, datovatelné do průběhu 17. století. Součástí těchto patrně redeponovaných starších uloženin byly rovněž dvě mince z let 1624 a 1671 (Milítký 2011).

Rozsahem nevelký archeologický výzkum byl realizován v souběhu s komplexním operativním průzkumem